

Odmiana:

Przymiotniki odmieniają się przez przypadki, liczby i rodzaje, dostosowując się do rzeczownika, który opisują.

Stopniowanie przymiotników, przymiotniki posiadają stopień równy, wyższy i najwyższy.

W zdaniu zwykle jest **przydawką**.

Przysłówek

Przysłówek opisuje czasownik, przymiotnik lub inny przysłówek, odpowiadając na pytania: *jak?*, *gdzie?*, *kiedy?*, *dlaczego?*, *po co?*

Określa sposób, miejsce, czas, przyczynę lub cel czynności.

Przysłówki pochodzące od przymiotników, które odpowiadają na pytanie "jak?" podlegają stopniowaniu (podobnie jak przymiotniki).

W zdaniu zwykle pełni funkcję **okolicznika**

Zadanie

Podaj stopień wyższy od przysłówka zielono

4. Liczebnik i zaimek

Liczebnik - odmieniana część mowy, określająca liczbę lub kolejność. Odpowiada na pytanie *ile?* *który z kolei?* Odmienia się przez przypadki, rodzaje, liczby (niektóre liczebniki)

Zaimek - część mowy, która zastępuje inne części mowy (rzeczownik, przymiotnik, przysłówek lub liczebnik). Odmienia się zgodnie z częścią mowy, którą zastępuje.

Rodzaje liczebników:

Główne – odpowiadają na pytanie „ile?” i oznaczają konkretną liczbę, np. jeden, dwa, pięć, sto.

Porządkowe – odpowiadają na pytanie „który z kolei?” i oznaczają kolejność, np. pierwszy, drugi, piąty, setny.

Zbiorowe – oznaczają grupy obiektów, np. dwoje, troje, pięcioro.

Ułamkowe – oznaczają części całości, np. pół, jedna trzecia, dwie piąte.

Zadanie

Oceń prawdziwość zdań (P/F):

Wyrażenie przyimkowe składa się z przyimka i rzeczownika (np. *w szkole*). P / F

Przed spójnikami *i, oraz, lub, albo* zawsze stawiamy przecinek. P / F

6. Zaproszenie, ogłoszenie

Krótkie formy wypowiedzi. Jedna z nich pojawia się w arkuszu egzaminacyjnym.

Zaproszenie - krótka forma pisemna lub ustna, której celem jest poinformowanie adresata o planowanym wydarzeniu i zachęcenie go do wzięcia w nim udziału.

Ogłoszenie - krótka forma pisemna lub ustna, której celem jest przekazanie informacji o czymś ważnym lub interesującym dla odbiorców. Mogą dotyczyć różnych spraw, np. sprzedaży, kupna, zgubienia, znalezienia, wydarzeń, ofert pracy.

Przykładowe zwroty zaproszenia:

„Serdecznie zapraszam...”

„Z przyjemnością zapraszamy...”

„Mamy zaszczyt zaprosić...”

„Uprzejmie zapraszamy...”

„Zapraszamy na...”

Zarówno w zaproszeniu, jak i w ogłoszeniu musisz zastosować tzw. zasadę 5 palców (odpowiedzieć na 5 pytań: *Kto? Kogo? Na co / Co? Kiedy? Gdzie?*). Dodatkowo w każdej z tych form musisz dopisać dwa argumenty.

Zadania

Dopisz dwa przekonujące argumenty (uzasadnienie), które zachęcą uczniów do przyjsia na spotkanie z autorem komiksów o Kajku i Kokoszu:

Argument 1:

Argument 2:

7. Podmiot

Główna część zdania. Razem z orzeczeniem tworzy związek główny w zdaniu.

Podmiot oznacza wykonawcę czynności, obiekt lub proces podlegający czynności wyrażonej przez orzeczenie.

Rodzaje podmiotu:

- gramatyczny: wyrażony rzeczownikiem lub zaimkiem w mianowniku, np. Ania odrabia lekcje.
- logiczny: występuje w zdaniach, w których jest mowa o nadmiarze, braku lub nieobecności czegoś. Wyrażony rzeczownikiem lub inną odmienną częścią mowy w dopełniaczu, np. Nie ma psa.
- szeregowy: wyrażony kilkoma rzeczownikami lub zaimkami w mianowniku, połączonymi spójnikiem, np. Zosia i Hania poszły do szkoły.
- domyślny: nie jest bezpośrednio wyrażony w zdaniu, ale wynika z kontekstu, np. Poszła na spacer (w domyśle ona).
- towarzyszący: składa się z dwóch rzeczowników połączonych przyimkiem "z", np. Kasia z Mileną robiły gazetkę.

Zdania bezpodmiotowe: istnieją zdania, które nie zawierają podmiotu. Zazwyczaj zawierają orzeczenia wyrażone formami nieosobowymi czasowników zakończonymi na *-no*, *-to* lub wyrazami takimi jak *uprasza się*, *zanosi się*, *mówi się*. Np. Ogłoszono alarm .

Zadanie

Przekształć podane równoważniki zdań na zdania (dodaj odpowiednie orzeczenie):

„Wyjazd o godzinie 10:00.”

.....

„Cisza w bibliotece!”

.....

11. Zdanie pojedyncze i zdanie złożone

Zdania dzielimy w zależności od tego, ile mają orzeczeń.

Zdanie pojedyncze

Wypowiedzenie, które zawiera tylko jedno orzeczenie. Składa się z podmiotu i orzeczenia, a także może zawierać określenia, np. *Pies szczeka. Dzieci bawią się w parku. Słońce świeci jasno.*

Zdanie złożone

Wypowiedzenie, które zawiera co najmniej dwa orzeczenia. Składa się z dwóch lub więcej zdań składowych, które są połączone za pomocą spójników, zaimków względnych lub bezspójnikowo, np. *Kupiłem samochód, który miał automatyczną skrzynię biegów.*

Zadanie

Policz orzeczenia i określ, czy poniższe wypowiedzenie to zdanie pojedyncze, czy złożone:

„*Bilbo Baggins znalazł w jaskini magiczny pierścień i schował go głęboko do swojej kieszeni.*”

Liczba orzeczeń: Typ zdania:

12. Zdanie współrzędnie złożone

Zdania zbudowane z przynajmniej dwóch zdań składowych, które mogą istnieć samodzielnie.

Zdania łączne: czynności lub stany, które zachodzą jednocześnie lub następują po sobie.

Spójniki: *i, oraz, a, także*. Przykład: „Poszedłem do sklepu i kupiłem chleb”.

22. Opowiadanie

Przed rozpoczęciem pisania stwórz krótki plan wydarzeń.

Określ, jakie będą główne punkty Twojej historii.

Zastanów się nad początkiem, rozwinięciem i zakończeniem opowiadania.

Struktura opowiadania:

Wstęp:

Przedstaw bohaterów i miejsce akcji. Zaczynij od interesującego zdarzenia lub opisu, który przyciągnie uwagę czytelnika.

Rozwinięcie:

Rozwiń akcję, przedstawiając kolejne wydarzenia. Wprowadź punkt kulminacyjny, czyli moment największego napięcia. Użyj dialogów, opisów i charakterystyki bohaterów, aby urozmaicić opowiadanie.

Zakończenie:

Rozwiąż akcję, wyjaśniając, co stało się z bohaterami.

Zadanie

Napisz opowiadanie o spotkaniu z bohaterem wybranej lektury obowiązkowej, który przekonał Cię do czegoś ważnego

23. Rozprawka

Określenie tezy lub hipotezy:

Teza to Twoje stanowisko, które będziesz udowadniać w rozprawce. Hipoteza to przypuszczenie, które będziesz weryfikować. Teza powinna być jasna i konkretna.

Planowanie:

Przed rozpoczęciem pisania stwórz plan rozprawki.

Określ, jakie argumenty będziesz przedstawiać na poparcie swojej tezy.

Moralne przesłanie: utwór podkreśla znaczenie moralnego postępowania i odpowiedzialności za swoje czyny.

Motywy

- ludowe wierzenia
- motyw winy i kary

33. A. de Saint-Exupéry, *Mały książe*

Streszczenie

Narrator, czyli Pilot, próbuje naprawić uszkodzony samolot na pustyni. Wtedy pojawia się Mały Książę, który prosi o narysowanie baranka. Z czasem chłopiec opowiada o swoim domu – małej asteroidzie B612, na której dbał o wulkany i wyrwał pędy baobabów, a także o pięknej, lecz kapryśnej Róży, którą kochał, ale której nie potrafił zrozumieć. To skłoniło go do wyruszenia w podróż. Przed przybyciem na Ziemię Mały Książę odwiedził sześć innych planet. Spotkał tam dorosłych, którzy reprezentowali ludzkie wady i absurdy:

Król – chciał wszystkim rozkazywać.

Próżny – pragnął jedynie uwielbienia i oklasków.

Pijak – pił, aby zapomnieć o wstydzie, że pije.

Bankier – bez przerwy liczył gwiazdy, wierząc, że do niego należą.

Latarnik – bezmyślnie wykonywał rozkaz gaszenia i zapalania latarni co minutę.

Geograf – opisywał wielkie góry i oceany, ale sam nigdy ich nie widział, bo nie ruszał się z biurka.

Lekcja z Ziemi i przesłanie

Na Ziemi chłopiec spotkał mądrego Lisa, który wyjaśnił mu sens pojęcia „oswoić”, czyli stworzyć wyjątkową, trwale łączącą ludzi więź. Lis wypowiedział słynne słowa: „*Dobrze widzi się tylko sercem. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu*”.

Pod koniec pobytu na Ziemi Mały Książę decyduje się powrócić do swojej Róży. Z pomocą jadowitej żmii porzuca ziemskie ciało, by znów ujrzeć swoją gwiazdę. Pilot naprawia samolot i zachowuje pamięć o przyjacielu

Bohaterowie

Mały Książę: mieszkaniec asteroidy B-612, który wyrusza w podróż, aby poznać świat.

37. Adam Mickiewicz, *Świtezianka*

Tematyka: wierna miłość, zdrada i kara. Ballada opowiada o tajemniczej dziewczynie z jeziora Świteż, która wystawia na próbę wierność swojego kochanka.

Streszczenie

Strzelec i dziewczyna spotykają się potajemnie nad brzegiem jeziora Świteż. Strzelec przysięga jej miłość i wierność, ale gdy dziewczyna znika, podąża za nim inna piękna kobieta. Strzelec łamie przysięgę. Okazuje się, że tajemnicza kochanka to Świtezianka, która ukarała niewiernego kochanka.

Bohaterowie

Świtezianka: nimfa wodna, strażniczka moralności, uosobienie tajemniczości i sprawiedliwości.

Strzelec: młody mężczyzna, który nie potrafi dochować wierności. Jest symbolem ludzkiej słabości i skłonności do zdrady.

Symbolika i motywy

- Jezioro Świteż: symbol tajemniczości, niebezpieczeństwa i nadprzyrodzonych sił.
- Przysięga: symbol zobowiązania i wierności. Złamanie przysięgi pociąga za sobą karę.
- Wierność i zdrada: Ballada przestrzega przed zdradą i podkreśla znaczenie dochowania wierności.
- Kara: nieuchronność kary za złamanie zasad moralnych.

38. Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* – ks. I, II, IV, X, XI, XII

Czas i miejsce akcji: akcja utworu rozgrywa się na Litwie (okolice Soplicowa) w 1811 i 1812 roku, czyli w czasach poprzedzających inwazję Napoleona na Rosję.

Bohaterowie

Tadeusz Soplica: młody szlachcic, tytułowy bohater, zakochany w Zosi.

Zosia: młoda dziewczyna, wychowanka Telimeny, przeznaczona na żonę dla Tadeusza.